KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

ROZWÓJ FARM WIATROWYCH W POLSCE

Energia wiatrowa odgrywa coraz większą rolę w strukturze źródeł energii elektrycznej w Polsce. Przez ostatnie lata obserwujemy dynamiczny rozwój farm wiatrowych, szczególnie na obszarach wiejskich, gdzie sprzyjające warunki naturalne i duża dostępność terenów umożliwiają stawianie nowoczesnych turbin. Ten kierunek zmian wpisuje się w szerszą politykę Unii Europejskiej, zmierzającą do ograniczenia emisji dwutlenku węgla i rozwoju odnawialnych źródeł energii. W obliczu kryzysów energetycznych oraz rosnących kosztów paliw kopalnych, energia wiatrowa staje się jednym z kluczowych narzędzi służących zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego.

W Polsce moc zainstalowana w elektrowniach wiatrowych przekroczyła już 10 GW, co czyni ten sektor jednym z najważniejszych filarów transformacji energetycznej. Szczególnie duże inwestycje można zaobserwować na Pomorzu, w Wielkopolsce czy na Kujawach, ale również w województwie śląskim pojawiają się nowe instalacje. Rozwój ten nie byłby możliwy bez wsparcia ze strony społeczności lokalnych oraz odpowiednich rozwiązań legislacyjnych, choć te ostatnie bywałą przeszkodą, a nie wsparciem. Przykładem może być zasada 10H, która przez kilka lat blokowała budowę turbin w wielu gminach.

ZASADA 10H I JEJ WPŁYW NA INWESTYCJE WIATROWE

W 2016 roku wprowadzono zasadę 10H, która zakazywała budowy turbin wiatrowych w odległości mniejszej niż 10-krotność ich wysokości od zabudowań i obszarów chronionych. W praktyce wykluczyło to ponad 99% powierzchni Polski z inwestycji w lądową energetykę wiatrową.

Od 2022 roku stopniowo łagodzono przepisy. Początkowo planowano dopuszczenie budowy turbin już 500 m od zabudowań, jednak ostatecznie od marca 2023 roku minimalna odległość została ustalona na 700 m – pod warunkiem pozytywnej decyzji środowiskowej i zgodności z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Rząd zapowiada jednak powrót do minimalnej odległości 500 m od zabudowy oraz co najmniej 1500 m od obszarów chronionych. Planowane są też ułatwienia dla repoweringu, czyli wymiany starych turbin na nowe, bez konieczności zachowania zasady 10H.

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA

Energetyka wiatrowa to jedno z kluczowych rozwiązań wspierających transformację energetyczną Polski. Produkcja energii z wiatru nie wiąże się z emisją zanieczyszczeń ani hałasem typowym dla elektrowni węglowych, dzięki czemu wpływa korzystnie na jakość powietrza i zdrowie mieszkańców. Co więcej, rozwój tej technologii pozwala zmniejszyć uzależnienie od importowanych paliw kopalnych, co ma istotne znaczenie również w kontekście bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Energia wiatrowa może też pozytywnie wpłynąć na rachunki odbiorców – im więcej taniej energii z odnawialnych źródeł, tym mniejsze ryzyko wysokich cen prądu w przyszłości. Kluczowym warunkiem jest jednak równoległy rozwój infrastruktury – zarówno sieci przesyłowych, jak i magazynów energii, które pozwalają stabilizować dostawy i efektywnie zarządzać nadwyżkami produkcji.

Rozwój farm wiatrowych to także konkretne korzyści dla społeczności lokalnych, szczególnie na terenach wiejskich.

KORZYŚCI DLA MIESZKAŃCÓW I SAMORZĄDÓW

- Dzierżawa gruntu pod jedną turbinę to roczny przychód rzędu 30-50 tys. zł dla właściciela działki.
- Gmina otrzymuje wpływy z podatku od nieruchomości – nawet kilkaset tysięcy złotych rocznie w przypadku dużych farm.
- Dzięki tym środkom możliwe są inwestycje w drogi, szkoły, oświetlenie uliczne, obiekty sportowe czy lokalne inicjatywy społeczne.
- Obecność farm może pobudzać lokalny rynek pracy i aktywizować gospodarczo wieś.

PROBLEMY ZWIĄZANE Z ENERGETYKĄ WIATROWĄ

Mimo licznych korzyści, rozwój energetyki wiatrowej napotyka też bariery. Jedną z nich jest społeczna niechęć wobec turbin, która często wynika z braku rzetelnych informacji i obaw o zdrowie, hałas czy spadek wartości nieruchomości. Dlatego tak ważna jest przejrzystość działań inwestorów oraz wczesne włączenie mieszkańców w proces planowania inwestycji.

Drugim istotnym problemem jest ograniczona przepustowość krajowej sieci energetycznej, która nie zawsze pozwala na przyłączenie nowych instalacji. Brakuje także przepisów ułatwiających planowanie przestrzenne z uwzględnieniem lokalizacji dla farm wiatrowych.

Wśród głównych wyzwań energetyki wiatrowej wymienia się:

- brak akceptacji społecznej – szczególnie tam, gdzie zabrakło dialogu i edukacji;
- przestarzałą infrastrukturę – wiele sieci przesyłowych nie jest przystosowanych do odbioru energii z OZE;
- ograniczenia prawne – trudności w uchwalaniu miejscowych planów; zagospodarowania przestrzennego (mpzp) uwzględniających farmy wiatrowe;
- długi czas realizacji inwestycji – od planu do budowy często mija nawet 7-10 lat.

Niemniej jednak energia wiatrowa ma ogromny potencjał, by stać się jednym z fundamentów bezpiecznej, czystej i zdywersyfikowanej energetyki w Polsce. Jeśli rozwój tej branży będzie odpowiednio zaplanowany i skoordynowany z potrzebami mieszkańców oraz możliwościami infrastruktury, może przynieść realne, długofalowe korzyści zarówno lokalnym społecznościom, jak i całej gospodarce. Aby jednak w pełni wykorzystać ten potencjał, konieczne jest przezwyciężenie barier legislacyjnych i technicznych oraz budowanie społecznego zaufania do tej formy energii. Dla polskiej wsi może to być nie tylko źródło dochodu, ale także impuls do rozwoju i modernizacji, który przyniesie długofalowe korzyści następnym pokoleniom.

Rys. 2 Nowe moce zainstalowane w energetyce wiatrowej w latach 2008-2023. Źródło: Instytut Energetyki Odnawialnej

Rys. 3 Liczba instalacji wiatrowych w poszczególnych województwach, stan na marzec 2024, Źródło: Instytut Energetyki Odnawialnej

ŁUKASZ KAMIŃSKI
Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska

Źródło:
https://www.gov.pl/web/morska-energetyka-wiatrowa/program-rozwoju-morskich-farm-wiatrowych
https://blog.ongeo.pl/strefy-wylaczone-wokol-turbin-wiatrowych
https://www.next-kraftwerke.pl/leksykon/ustawa-odleglosciowa
www.gramwzielone.pl
www.ieo.pl

ZA TREŚCI ZAWARTE W PUBLIKACJI DOFINANSOWANEJ ZE ŚRODKÓW WFOŚIGW W KATOWICACH ODPOWIEDZIALNOŚĆ PONOSI REDAKCJA.